

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/28/2024
Identifikačné číslo spisu:	3122204985
Dátum vydania rozhodnutia:	25.03.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3122204985.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ H. R., narodenej XX. H. XXXX, M.W., J.. L. X, 2/ Y. R., narodeného XX. W. XXXX, M., J.. L. X, 3/ E. R., narodeného XX. Y. XXXX, M.W., J.. L. X a 4/ Y. R., narodeného XX. R. XXXX, M., J.. L. X, zastúpených splnomocnenkyňou HKP Legal, s.r.o., Bratislava, Fedinova 9, proti žalovanému Tunisair, Boulevard Mohamed Bouazizi, Tunis, 2035 Tuniská republika, o zaplatenie 1 000 eur, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 13Csp/21/2022, na dovolanie žalobcov 1/ až 4/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo 6. decembra 2023 sp. zn. 5CoCsp/28/2023, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo 6. decembra 2023 sp. zn. 5CoCsp/28/2023 a uznesenie Okresného súdu Trenčín z 28. septembra 2022 č. k. 13Csp/21/2022-23 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súde Trenčín na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 28. septembra 2022 č. k. 13Csp/21/2022-23 konanie zastavil a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že nemá právomoc konať o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhajú kompenzácie každý po 250 eur podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov, a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91Text s významom pre EHP [ďalej len „Nariadenie (ES) č. 261/2004“]. Žalobcovia si kúpili balík dovolenkových služieb od cestovnej kancelárie KARTAGO tours, ktorého súčasťou bola letecká preprava poskytovaná žalovaným, charterovým letom č. TU 7231 z Medzinárodného letiska M. R. Štefánika do 1 470 km vzdialeného letiska Monastir v Tuniskej republike, ktorý meškal viac ako sedem hodín. Žalovaný dopravca je zahraničná letecká spoločnosť so sídlom v Tuniskej republike, ide teda o spor s cudzím prvkom. Pri posudzovaní právomoci súd vychádzal z Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu prijatého v Montreale 8. mája 1999, ktorého ratifikovanie Slovenskou republikou bolo oznámené Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky v Zbierke zákonov pod č. 544/2003 Z. z. (ďalej len „Montrealský dohovor“). Žalovaný má sídlo mimo Európskej únie, nie je jej členským štátom, preto nebolo možné na vec aplikovať Nariadenie

Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [ďalej len „Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012“]. Predmet konania a absencia dohody sporových strán o určení súdu na riešenie sporov podľa súdu vylučuje aplikáciu ustanovení čl. 18 ods. 1, čl. 21 ods. 2 a čl. 24 a čl. 25 Nariadenia (EÚ) č. 1215/2012, kedy súd môže konať a rozhodnúť o veci napriek tomu, že žalovaný má sídlo mimo Európskej únie [článok 6 ods. 1 Nariadenia (EÚ) č. 1215/2012]. Montrealský dohovor upravuje právo cestujúceho podať na súd žalobu o náhradu škody spôsobenej meškaním letu, zatiaľ čo článok 6 Nariadenia (ES) č. 261/2004, zavádza pre leteckého dopravcu určité povinnosti, a tým pre cestujúcich právo na poskytnutie okamžitej starostlivosti a pomoci počas meškania. Článok 6 Nariadenia (ES) č. 261/2004 sa nezaobrá občianskoprávnou zodpovednosťou alebo žalobami na náhradu škody. Montrealský dohovor upravuje podmienky, za ktorých môžu cestujúci pri omeškaní letu podať žalobu smerujúcu z dôvodu individualizovanej nápravy k získaniu náhrady škody od dopravcov zodpovedných za škodu vyplývajúcu z tohto omeškania, avšak bez toho, aby týchto dopravcov chránil pred akýmkoľvek formami zásahu. Teda, ak cestujúci utrpí škodu v dôsledku omeškania letu, môže podať žalobu podľa článku 19 Montrealského dohovoru na jednom z príslušných súdov uvedených v článku 33 tohto dohovoru. Pri zisťovaní právomoci konať v danej veci súd aplikoval článok 33 Montrealského dohovoru, na základe ktorého dospel k záveru, že nemá právomoc vo veci konať a rozhodnúť. Keďže nedostatok právomoci súdu na konanie je neodstrániteľnou prekážkou, konanie podľa § 161 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) zastavil. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanoveniami § 256 ods. 1 CSP a contrario a čl. 4 ods. 1 CSP za použitia analógie.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcov 1/ až 4/ uznesením zo 6. decembra 2023 sp. zn. 5CoCsp/28/2023 uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa nestotožnil s námietkou žalobcov, že uplatnený nárok nie je nárokom na náhradu škody, nakoľko ustanovenia Montrealského dohovoru upravujú podmienky domáhania sa odškodnenia, resp. náhrady škody z dôvodu meškania leteckej dopravy vo vzťahu k spoločnosti, ktorá zabezpečovala a realizovala leteckú dopravu. Mal za to, že v danej veci je treba pri určení právomoci súdu vychádzať z Montrealského dohovoru a nemožno aplikovať Nariadenie (EÚ) 1215/2012, ktorého čl. 71 ods. 1 stanovuje, že toto nariadenie nemá vplyv na dohovory, ktorých sú členské štáty zmluvnými stranami, a ktoré upravujú právomoc alebo uznávanie a výkon rozsudkov v špecifických veciach (ako je to aj v prípade Montrealského dohovoru, ktorý možno použiť v prípade uplatnenia náhrady škody od dopravcov zodpovedných za škodu vyplývajúcu z omeškania v leteckej doprave). Mal za nepochybné, že žalobcovia sa domáhajú náhrady škody za meškanie v leteckej doprave voči leteckej spoločnosti Tunisair (letecký dopravca) so sídlom v Tunisku, ktorý realizoval leteckú dopravu. Z ustanovení Montrealského dohovoru obsiahnutých v jeho tretej kapitole pod názvom Zodpovednosť dopravcu a rozsah náhrady škody vyplýva, za akých podmienok sa môžu cestujúci domáhať škody vzniknutej omeškaním žalobou o náhradu škody proti leteckým dopravcom. S poukazom na ustanovenia článkov 19, 22 a 29 Montrealského dohovoru, ktoré upravujú podmienky, za ktorých môžu cestujúci v leteckej doprave podať žalobu na náhradu škody proti leteckým dopravcom zodpovedným za omeškanie letu, žalobcovia si uplatnili nárok na náhradu škody za omeškanie v leteckej doprave voči samotnému leteckému dopravcovi Tunisair, ktorý v zmysle ustanovení Montrealského dohovoru zodpovedá ako letecký dopravca za škody spôsobené cestujúcim meškaním v leteckej doprave. Pri určovaní právomoci súdu na rozhodnutie o náhrade škody spôsobenej v leteckej doprave bolo podľa odvolacieho súdu treba postupovať v zmysle ustanovení Montrealského dohovoru, ktorý v čl. 33 bod 1 stanovuje štyri súdy, z ktorých si žalobca môže vybrať, ak chce podať žalobu o náhradu škody. S poukazom na čl. 33 bod 1 Montrealského dohovoru, podľa ktorého je možné žalobu podať na území jedného zo zmluvných štátov dohovoru, pričom si žalobca môže vybrať súd v mieste sídla dopravcu, súd v mieste, kde má dopravca hlavné miesto podnikania, súd v obchodnom mieste, kde bola uzatvorená zmluva a súd v cieľovej stanici cestujúceho, nie je možné dospieť k záveru, že by bola daná právomoc slovenského súdu, ako súdu určeného podľa bydliska žalobcov, resp. cestujúcich, nakoľko žalovaný ako letecký dopravca zabezpečujúci a vykonávajúci leteckú dopravu má sídlo v Tunisku (Boulevard Mohamed Bouazizi, Charguia 1/ 2035 Tunis Carthage, Tunisko). Nesúhlasil s odvolacou

námietkou žalobcov, že právomoc súdu mala byť určená podľa miesta ich bydliska v zmysle oddielu 4, čl. 18 ods. 1 Nariadenia (EÚ) č. 1215/2012, nakoľko žalobcovia žalovali leteckého dopravcu zabezpečujúceho leteckú prepravu, ktorý v zmysle Montrealského dohovoru zodpovedá za škody vzniknuté v leteckej doprave z dôvodu meškania a v uvedenom prípade tak nebolo možné pri určení právomoci súdu vychádzať z miesta ich bydliska, ale bolo potrebné podľa ustanovenia čl. 33 bod 1 Montrealského dohovoru aplikovať kritérium miesta sídla leteckého dopravcu Tunisair, a to je v danom prípade Tunisko. Odvolací súd sa v plnej miere stotožnil s konštatovaním súdu prvej inštancie, že posúdenie nároku na náhradu škody za meškание v leteckej doprave v tomto prípade nepatrí do právomoci súdov Slovenskej republiky. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odôvodnil ustanoveniami § 396 ods. 1 CSP v spojení s jeho § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 4/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie s tým, že súdy im nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP] a že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Namietali, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nevysporiadal s kľúčovou otázkou, prečo považuje nároky žalobcov uplatňované podľa ustanovenia čl. 7 ods. 1 písm. a) Nariadenie (ES) č. 261/2004 za škodové nároky. Za arbitrárne považovali rozhodnutia nižších súdov, ktoré postupovali podľa Montrealského dohovoru a neaplikovali Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012. Výtкли odvolaciemu súdu nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť jeho rozhodnutia, keďže z jeho odôvodnenia nie je možné zistiť, prečo bez ďalšieho prezumoval, že nimi uplatňované nároky sú škodovými nárokmi. Podľa nich nároky (náhrady) podľa čl. 7 ods. 1 písm. a) nariadenia sú nárokmi „sui generis“, ktoré sú upravené výlučne v nariadení a samotné nariadenie nepoužíva pojem „škoda“. Aplikácia ustanovení Montrealského dohovoru o náhrade škody pre omeškanie letu je preto v danej veci vylúčená. Vzhľadom na uvedené žalobcovia trvali na tom, že príslušnosť súdu je treba posudzovať podľa ustanovenia § 37a písm. c) zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 97/1963 Zb.“), podľa ktorého právomoc slovenského súdu je daná aj vo veciach týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv, ak je žalobcom spotrebiteľ, ktorý má bydlisko alebo sídlo na území Slovenskej republiky; eventuálne v zmysle oddielu 4 článku 18 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012, podľa ktorého spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo - bez ohľadu na bydlisko druhého účastníka - na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa. Na túto argumentáciu odvolací súd nereagoval a v odôvodnení rozhodnutia sa presvedčivo nevysporiadal s otázkou, či uplatňované nároky sú nárokmi na náhradu škody alebo ide o iné nároky, a aké, a preto nesprávnym procesným postupom (t. j. nedostatočným, zmätočným, svojvoľným, arbitrárnym a formalistickým odôvodnením napadnutého uznesenia) znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý proces. Ďalej uviedli, že právna otázka, či „sa v prípade náhrad podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenie (ES) č. 261/2004 jedná o nárok na náhradu škody, a teda, či je možné na náhrady podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenie (ES) č. 261/2004 aplikovať ustanovenia Montrealského dohovoru, ktoré sa týkajú náhrady škody pri leteckej preprave“, nebola doposiaľ predmetom rozhodovania odvolacieho súdu. Navrhli, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

5. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

6. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobcovia v danej veci vyvodzovali prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď namietali arbitrárnosť rozhodnutí nižších súdov, ktoré pri posúdení charakteru uplatneného nároku ako nároku na náhradu škody spôsobenú omeškaním v leteckej preprave podľa Montrealského dohovoru postupovali svojvoľne a pri zisťovaní právomoci súdu neprihliadli na Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012, resp. zákon č. 97/1963 Zb.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26, 5Cdo/57/2019 - body 9 a 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá

rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (o. i. rozsudok z 21. októbra 1999 vo veci *García Ruiz* proti Španielsku, sťažnosť č. 30544/96, z 9. decembra 1994 vo veci *Ruiz Torija* proti Španielsku, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, z 19. apríla 1994 vo veci *Van de Hurk* proti Holandsku, sťažnosť č. 16034/90) a judikatúry Ústavného súdu SR (I. ÚS 226/03, III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06, III. ÚS 36/2010, I. ÚS 114/08), nie je nutné, aby na každú námietku účastníkov konania bola súdom daná podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolnosti každého prípadu. Ak však súd v odôvodnení rozhodnutia nereaguje na relevantnú námietku súvisiacu s predmetom súdnej ochrany (prednesenú v tomto prípade žalobcami), je potrebné tento nedostatok považovať za prejav jeho arbitrárnosti (svojvoľnosti).

15. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP). K znakom právneho štátu neoddeliteľne patrí princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je nielen predvídateľnosť práva, ale taktiež i legitímna predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci v súlade s právom a zákonom stanovenými požiadavkami. Táto predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci je vyjadrením maxima, na základe ktorého sa možno v demokratickom právnom štáte spoľahnúť na to, že vo svojej dôvere v platné právo nikto, t. j. fyzická i právnická osoba, nebude sklamaná. Len takto predvídateľné správanie naplňa v praxi fungovanie materiálne chápaného demokratického právneho štátu a vylučuje priestor pre prípadnú svojvoľu. Obsah čl. 2 ods. 2 Ústavy (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov), v zmysle ktorého štátnu moc možno uplatniť len v prípadoch, medziach a spôsobmi, ktoré stanoví zákon, nemožno totiž chápať ako voľnú úvahu štátnych orgánov, či tak učinia alebo nie, ale naopak ako povinnosť uplatňovať túto moc (zákonom stanoveným spôsobom) tam, kde je to nevyhnutné, pretože podriadenie štátnej moci v oboch týchto smeroch zvrchovanosti zákona tvorí základ právneho štátu.

16. Zásada *iura novit curia* („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. nález Ústavného súdu SR z 20. decembra 2001 sp. zn. I. ÚS 59/00). Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvoľe možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame, či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). Zákonom stanovená možnosť štátneho orgánu rozhodnúť voľnou úvahou nemôže znamenať ničím nelimitovanú a vecne nepreskúmateľnú svojvoľu. Takáto svojvoľa by totiž bola v rozpore s princípom právneho štátu, keďže vo svojich dôsledkoch by znamenala nepredvídateľnosť rozhodovania štátneho orgánu, a teda ústavne neprípustnú mieru právnej neistoty (II. ÚS 117/2011).

17. Podľa čl. 19 Montrealského dohovoru dopravca je zodpovedný za škodu spôsobenú omeškaním v leteckej preprave cestujúcich, batožiny alebo nákladu. Dopravca však nie je zodpovedný za škodu spôsobenú omeškaním, ak dokáže, že on, jeho pracovníci a agenti vykonali všetky opatrenia, ktoré môžu byť odôvodnene požadované na zabránenie škody, alebo že z jeho alebo ich strany nebolo možné vykonať takéto opatrenia.

18. Podľa čl. 33 bodu 1 Montrealského dohovoru žaloba na náhradu škody musí byť podaná, podľa voľby žalobcu, na území jedného zo zmluvných štátov, buď na súde v mieste sídla dopravcu alebo v mieste jeho hlavného miesta podnikania, alebo tam, kde má obchodné miesto, v ktorom bola uzavretá zmluva o preprave, alebo na súde v mieste určenia.

19. Podľa čl. 3 ods. 1 Nariadenia (ES) č. 261/2004 toto nariadenie sa uplatňuje: (a) pri cestujúcich odlietajúcich z letiska umiestneného na území členského štátu, ktorý podlieha ustanoveniam zmluvy.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 Nariadenia (ES) č. 261/2004, keď prevádzkujúci letecký dopravca odôvodnene očakáva, že let bude mať meškanie voči plánovanému času odletu: (a) dve hodiny alebo viac v prípade letov do vzdialenosti 1 500 km alebo menej; alebo (b) tri hodiny alebo viac v prípade všetkých letov v rámci spoločenstva nad 1 500 km a všetkých ostatných letov od 1 500 km do 3 500 km; alebo (c) štyri hodiny alebo viac v prípade letov, ktoré nespadajú pod písmená a) alebo b), prevádzkujúci letecký dopravca cestujúcim ponúkne: (i) pomoc bližšie určenú v článku 9 ods. 1 písm. a) a článku 9 ods. 2; a (ii) keď sa odôvodnene očakáva, že čas odletu bude aspoň deň po pôvodne oznámenom čase odletu, pomoc podľa článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 9 ods. 1 písm. c); a (iii) keď je meškanie aspoň päť hodín, pomoc podľa článku 8 ods. 1 písm. a).

21. Podľa čl. 7 ods. 1 písm. a) Nariadenia (ES) č. 261/2004, keď sa uvádza odkaz na tento článok, cestujúci dostanú náhradu v 250 eur v prípade všetkých letov na vzdialenosť 1 500 km alebo menej.

22. Podľa § 37a písm. c) zákona č. 97/1963 Zb. právomoc slovenského súdu je daná aj vo veciach týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv, ak je žalobcom spotrebiteľ, ktorý má bydlisko alebo sídlo na území Slovenskej republiky.

23. V danej veci podľa dovolacieho súdu obsah spisu dáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že pri určovaní právomoci súdu na posúdenie náhrady škody spôsobenej v leteckej doprave bolo nevyhnutné postupovať v zmysle ustanovení Montrealského dohovoru, ktorý v čl. 33 bode 1 stanovuje štyri sudy, z ktorých si žalobca môže vybrať (ak chce podať žalobu o náhradu škody). Konštatoval, že žalobcovia sa domáhajú náhrady škody za omeškanie v leteckej doprave voči leteckej spoločnosti Tunisair (letecký dopravca) so sídlom v Tunisku, ktorý realizoval leteckú dopravu. Z ustanovení Montrealského dohovoru obsiahnutých v jeho tretej kapitole pod názvom Zodpovednosť dopravcu a rozsah náhrady škody vyplýva, že tieto upravujú podmienky, za ktorých môžu cestujúci domáhajúci sa škody vzniknutej z dôvodu meškania podať žalobu o náhradu škody proti leteckým dopravcom. Uviedol, že nemožno aplikovať Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012, ktoré vo svojom čl. 71 ods. 1 stanovuje, že toto nariadenie nemá vplyv na dohovory, ktorých sú členské štáty zmluvnými stranami, a ktoré upravujú právomoc alebo uznávanie a výkon rozsudkov v špecifických veciach, ako je to v prípade Montrealského dohovoru, ktorý možno použiť pri uplatňovaní náhrady škody od dopravcov zodpovedných za škodu vyplývajúcu z meškania v leteckej doprave. Odvolací súd vychádzal z toho, že žalobcovia podali žalobu proti leteckému dopravcovi, ktorý v zmysle Montrealského dohovoru zodpovedá za škody vzniknuté v leteckej doprave z dôvodu omeškania, a preto nebolo možné pri určení právomoci súdu vychádzať z miesta ich bydliska, ale bolo potrebné v zmysle úpravy v čl. 33 bode 1 Montrealského dohovoru aplikovať kritérium miesta sídla leteckého dopravcu Tunisair, ktoré je v Tunisku.

24. Dôvody, ktoré viedli odvolací súd k rozhodnutiu, sú podľa dovolacieho súdu výsledkom

svojvoľného (arbitrárneho) výkladu a aplikácie práva, keď v odpovedi na žalobcami uplatnenú odvoláciu námietku k aplikovaniu Montrealského dohovoru na uplatnenú náhradu podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia (ES) č. 261/2004, argumentoval tým, že odvolatelia sa domáhali náhrady škody pre omeškanie leteckej prepravy, a preto bolo potrebné aplikovať Montrealský dohovor. Podľa názoru dovolacieho súdu uvedené závery pôsobia pomerne zmätočne a vnútorne rozporne. Žalobcovia v priebehu celého konania zdôrazňovali, že sa domáhajú náhrad podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia (ES) č. 261/2004 a nie náhrady škody, a napriek tomu nižšie súdy bez ďalšieho posúdili uplatnený nárok ako náhradu škody a aplikovali vo veci Montrealský dohovor. Odvolací súd sa navyše vôbec nevyjadril ani k ďalšej námietke žalobcov v odvolaní, v ktorej poukázali na to, že Súdny dvor Európskej únie v rozsudku z 22. novembra 2012 vo veci C-139/11 konštatoval, že náhrada podľa čl. 7 Nariadenia (ES) č. 261/2004 nepatrí do pôsobnosti Varšavského a Montrealského dohovoru (bod 28. odôvodnenia), a preto príslušnosť súdu v tomto prípade je nutné posudzovať v zmysle ustanovenia § 37a písm. c) zákona č. 97/1963 Zb., podľa ktorého právomoc slovenského súdu je daná aj vo veciach týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv, ak je žalobcom spotrebiteľ, ktorý má bydlisko alebo sídlo na území Slovenskej republiky; eventuálne v zmysle oddielu 4 článku 18 ods. 1 Nariadenia (EÚ) č. 1215/2012, podľa ktorého spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo - bez ohľadu na bydlisko druhého účastníka - na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa.

25. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP môže zakladať arbitrárnosť právneho posúdenia, keďže podľa judikatury Ústavného súdu SR je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) a náležité, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa, ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z Ústavy a Dohovoru (tu rozumej Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uverejnený v prílohe oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Z judikatury najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia vecí súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

26. Nižšie súdy tým, že vo veci zvolili (svojvoľný) výklad príslušných právnych noriem v rozpore s ich účelom a zmyslom, porušili právo dovolateľov na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobcov procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a títo dôvodne namietali procesnú vadu zmätočnosti v konaní, pretože týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu (a pred ním aj súdu prvej inštancie) bolo znemožnené realizovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

27. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto neposudzoval dovolanie žalobcov z hľadiska opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

28. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnuté uznesenie odvolacieho súdu aj ním potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie,

rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.